

и начин одређивања стандарда."

Члан 64.

Члан 65.

Члан 66.

Члан 67.

Члан 68.

Члан 69.

Члан 70.

Члан 71.

Члан 72.

Члан 73.

Члан 74.

Члан 75.

Члан 76.

Члан 77.

Члан 78.

Члан 79.

Члан 80.

Члан 81.

Члан 82.

Члан 83.

Члан 84.

Члан 85.

Члан 86.

Члан 87.

Члан 88.

Члан 89.

Члан 90.

Члан 91.

Члан 92.

Члан 93.

Члан 94.

Члан 95.

Члан 96.

Члан 97.

Члан 98.

Члан 99.

Члан 100.

Члан 64.

Члан 65.

Члан 66.

Члан 67.

Члан 68.

Члан 69.

Члан 70.

Члан 71.

Члан 72.

Члан 73.

Члан 74.

Члан 75.

Члан 76.

Члан 77.

Члан 78.

Члан 79.

Члан 80.

Члан 81.

Члан 82.

Члан 83.

Члан 84.

Члан 85.

Члан 86.

Члан 87.

Члан 88.

Члан 89.

Члан 90.

Члан 91.

Члан 92.

Члан 93.

Члан 94.

Члан 95.

Члан 96.

Члан 97.

Члан 98.

Члан 99.

Члан 100.

УКАЗ

ОДРЕЂЕЊУ ЗАКОНА О МЕРНИМ ЈЕДИНИЦАМА И МЕРИЛИМА

Члана се Закон о мерним јединицама и мерилима је усвојила Скупштина СФРЈ, на седницом већа, од 15. фебруара 1984. године.

Бр 336
1984. године
Београд

Председник
Скупштине СФРЈ,
Војо Срзентић, с. р.

Председник
Председништва СФРЈ,
Мика Шпиљак, с. р.

ЗАКОН

О МЕРНИМ ЈЕДИНИЦАМА И МЕРИЛИМА

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се систем мерних јединица и мерила, остварење, чување и употреба еталона и узорака референтних материјала, испитивање типа мерила и преглед мерила, вршење надзора над спровођењем одредаба овог закона и поверавање вршења јавних овлашћења организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама за преглед радних еталона, узорака референтних материјала и мерила, ради обезбеђивања јединствене примене утврђеног система мерних јединица и мерила (мерно јединство) на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и контрола његове примене.

Члан 2.

Мерење у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији врши се мерилима, применом одговарајућих метода мерења, а резултати мерења, односно вредности физичких величина изражавају се мерним јединицама предвиђеним овим законом.

Члан 3.

У Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији могу се употребљавати само:

- 1) мерне јединице Међународног система јединица;
- 2) мерне јединице ван Међународног система јединица које су предвиђене овим законом;
- 3) децималне мерне јединице.

Члан 4.

За мерење у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији могу се употребљавати само исправна мерила, на начин којим се обезбеђује одређена тачност мерења.

Под исправним мерилом, у смислу овог закона, подразумева се мерило које испуњава прописане метролошке услове и које је на прописан начин жигосано, односно снабдевано уверењем о исправности мерила.

Члан 5.

Под употребом мерних јединица и мерила у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, у смислу овог закона, подразумева се употреба тих јединица и мерила у раду, односно у пословању организација удруженог рада и других самоуправних организација и заједница, друштвено-политичких организација и других друштвених организација и удружења грађана, органа и организација друштвено-политичких заједница, месних заједница, као и радних људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својини грађана, радних људи који личним радом самостално у виду занимања обављају одређене професионалне делатности и појединаца.

Органи, организације, заједнице, радни људи и појединци из става 1. овог члана дужни су да мерне јединице и мерила одређене овим законом употребљавају и у процесу рада, односно у свом унутрашњем пословању.

Члан 6.

Савезни секретар за народну одбрану, према специфичним условима и потребама, организује службу метрологије у оружаним снагама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Савезни секретар за народну одбрану доноси прописе којима се ближе уређују: организација, функционисање и усавршавање рада метролошких лабораторија; остварење, чување и употреба еталона; израда упутстава за преглед мерила; начин вршења прегледа мерила за потребе оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и начин вршења метролошког надзора над радом свих органа за метрологију у оружаним снагама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Члан 7.

Савезна организација надлежна за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: Завод) издаје главно, у коме се објављују:

- 1) подаци о метролошким својствима југословенских (примарних) еталона;
- 2) класификације еталона и мерне методе за преношење вредности мерних јединица са југословенских (примарних) еталона на секундарне еталоне и радне еталоне;
- 3) метролошка упутства за преглед радних еталона;
- 4) подаци о физичким особинама и хемијском саставу узорака референтних материјала које остварује Завод;
- 5) метролошка упутства за преглед мерила;
- 6) решења из члана 36. став 1. овог закона;
- 7) решења из члана 36. став 2, члана 37, члана 45. став 4, члана 60. став 3. и чл. 66. и 69. овог закона;
- 8) подаци о врстама мерила и подручју на коме одређена јединица контроле мера врши преглед мерила;
- 9) подаци о центрима у којима јединице контрола мера врше периодичне прегледе мерила;
- 10) стручна упутства, мишљења и објашњења која даје функционер који руководи савезном организацијом надлежном за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: директор Завода).

Члан 8.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следећа значења:

- 1) југословенски (примарни) еталон јединице одређене величине је еталон који има најбоља метролошка својства која се проверавају поређењем са међународним еталоном, а служи за утврђивање метролошких својстава секундарних еталона;
- 2) секундарни еталон јединице одређене величине је еталон чија су метролошка својства утврђена поређењем са југословенским (примарним) еталоном или по еталон-методи, а служи за преглед радних еталона;
- 3) радни еталон јединице одређене величине је еталон чија су метролошка својства утврђена поређењем са секундарним еталоном или по еталон-методи, а служи за преглед мерила;
- 4) узорак југословенског (примарног) референтног материјала у одређеној области је узорак који има најбоље карактеристике у погледу физичких особина или хемијског састава које се проверавају поређењем са међународним узорком референтног материјала, а служи за утврђивање карактеристика узорака секундарних референтних материјала;
- 5) узорак секундарног референтног материјала у одређеној области је узорак чије су карактеристике утврђене поређењем са узорком југословенског (примарног) референтног материјала по одговарајућој тест-методи, а служи за утврђивање карактеристика узорака радних референтних материјала;
- 6) узорак радног референтног материјала у одређеној области је узорак чије су карактеристике утврђене поређењем са узорком секундарног рефе-

рентног материјала по одговарајућој тест-методи, а служи за утврђивање карактеристика узорака радних референтних материјала или за преглед мерила;

7) под типом мерила подразумевају се мерила истог произвођача која имају сличне карактеристике у погледу намене, начина употребе, конструкције, облика, саставних делова, материјала и метролошких својстава, а могу се међусобно каликовати по мерном опсегу и називним вредностима.

II. МЕРНЕ ЈЕДИНИЦЕ

1. Мерне јединице Међународног система јединица

Члан 9.

Међународни систем јединица (у даљем тексту: СИ) састоји се од:

- 1) основних јединица СИ;
- 2) изведених јединица СИ;
- 3) допунских јединица СИ.

Члан 10.

Називи и ознаке основних јединица СИ и симболи на које се те јединице односе јесу:

| Величина | Основна јединица |
|--|------------------|
| | Назив |
| дужина | метар |
| маса | килограм |
| време | секунда |
| јачина електричне струје | ампер |
| термодинамичка температура | келвин |
| светлосна јачина количина материје (градива) | кандела мол |

Дефиниције основних јединица СИ дате су у прилогу бр. 1, који чини саставни део овог закона.

Члан 11.

Називи и ознаке изведених јединица СИ састоје се од назива и ознака основних јединица СИ на основу алгебарских израза којима се одговарајуће величине, тако да фактори и бројеви буду једнаки броју 1.

Дефиниције изведених јединица СИ изражене су дефиницијама одговарајућих величина, узимајући у обзир и факторе изражене бројем.

Члан 12.

Одређен број изведених јединица СИ изражен називом и ознаком.

У прилогу бр. 2, који чини саставни део овог закона, у табели 1 наведене су изведене јединице СИ, са посебним називима и ознакама, а у табели 2 наведене су неке изведене јединице СИ које имају посебан назив и ознаку.

Члан 13.

Називи и ознаке допунских јединица СИ изражене су дефиницијама одговарајућих величина на које се те јединице односе јесу:

| Величина | Допунска јединица |
|----------------|-------------------|
| | Назив |
| угао у равни | радијан |
| просторни угао | стерадијан |

Јединице допунских јединица SI дате су у
бр. 3, који чини саставни део овог закона.
Јединице SI могу се употребљавати
изражавању изведених јединица SI.

Мерне јединице ван Међународног система једи-
ница

Члан 14.

Мерне јединице ван јединица SI, са посебним
називима, ознаке и величине на које се те
јединице односе, наведени су у прилогу бр. 4, који
чини саставни део овог закона.

Члан 15.

У Социјалистичкој Федеративној Републици
Југославији дозвољена је употреба комбинованих
јединица које се образују од јединица SI
и јединица из члана 14. овог закона, као
и јединица које се образују само од мер-
них јединица из тог члана.

Члан 16.

У промету робе која се извози и у другим
случајима са иностранством у вези са извозом робе
могу се употребљавати мерне јединице које нису
наведене овим законом, а у употреби су у поје-
дначној држави.

Члан 17.

У јединим областима (ваздушни саобраћај,
морски и речни саобраћај, железнички саобраћај
и сл.) могу се употребљавати мерне јединице које
су предвиђене овим законом ако је употреба
јединица предвиђена међународним угово-
рима које је ратификовала Социјалистичка Феде-
ративна Република Југославија.

3. Децималне мерне јединице

Члан 18.

Децималне мерне јединице су децимални
мноштва мерних јединица, а образују се ставља-
њем предзнака, усвојених на међународном нивоу,
пред мерних јединица (у даљем тексту: пред-
знаци).

Децималне мерне јединице за масу образују се
стављањем назива предмета SI испод назива
предмета или ознаке предмета SI испред ознаке
предмета је посебан назив, а „g“ посебна ознака
јединица јединицу хиљаду пута мању од кило-
грама $1 \text{ g} = 10^{-3} \text{ kg}$).

У јединим предметима SI, њихове ознаке и вред-
ности изражене бројем, као и њихова употреба,
наведени су у прилогу бр. 5, који чини саставни део
овог закона.

4. Посебне одредбе о мерним јединицама

Члан 19.

Мерне јединице морају се употребљавати под
називима и ознакама који су одређени овим зако-
ном. Писања мерних јединица дат је у при-
логу бр. 6, који чини саставни део овог закона.

Члан 20.

Изражавање вредности величина без димен-
зија могу се употребљавати посебни називи и по-
себне ознаке: непер (ознака: Np), децибел (ознака:
dB), фон, сон, бит и др.

Члан 21.

За означавање називне величине Витвортовог
црног навоја и навоја са посебним профилем на-
воја, као и називних величина цеви, цевних при-
кључака, цевних затварача, пнеуматика, наплатака
и сл., може се употребљавати вредност изражена
јединицом палац (col, inch) без ознаке јединице
палац „(“) тако да се означавање врши вредно-
стима израженим бројем (нпр. 1/4; 1/2; 3/4 итд.).

Члан 22.

Функционер који руководи савезним органом
управе надлежним за тржиште и опште привредне
послове може прописати да се у промету одређене
робе и при вршењу одређених услуга обавезно упо-
требљавају одређене мерне јединице.

Мерне јединице одређене прописом из става 1.
овог члана морају се обавезно употребљавати у
промету одређене робе и при вршењу одређених
услуга.

III. ЕТАЛОНИ

Члан 23.

Завод остварује југословенске (примарне) ета-
лоне основних јединица SI и изведених јединица
SI, чува и одржава те еталоне, утврђује и објав-
љује податке о њиховим метролошким својствима,
повремено их упоређује са међународним етало-
нима и употребљава те еталоне за преношење
вредности мерних јединица на секундарне еталоне.

Директор Завода прописује начин употребе
еталона, класификацију еталона и мерне методе
за преношење вредности мерних јединица са југо-
словенских (примарних) еталона на секундарне
еталоне и радне еталоне.

Пропис о начину употребе и класификацији
еталона објављује се у „Службеном листу СФРЈ“,
а класификације еталона и мерне методе за прено-
шење вредности мерних јединица са југосло-
венских (примарних) еталона на секундарне ета-
лоне и радне еталоне објављују се у гласилу
Завода.

Члан 24.

Завод остварује секундарне еталоне основних
јединица SI и изведених јединица SI, чува и одр-
жава те еталоне, утврђује њихова метролошка
својства и употребљава их за преношење вред-
ности мерних јединица на радне еталоне.

Директор Завода прописује метролошке услове
којима секундарни еталони одређене мерне једи-
нице морају одговарати.

Секундарне еталоне могу остваривати, чувати,
одржавати и употребљавати за преглед радних
еталона организације удруженог рада и друге
самоуправне организације и заједнице којима је
Завод поверио преглед радних еталона.

Члан 25.

Завод остварује радне еталоне основних једи-
ница SI и изведених јединица SI, чува и одржава
те еталоне, утврђује њихова метролошка својства
и употребљава их за преглед мерила.

Директор Завода прописује метролошке услове
којима радни еталони одређене мерне јединице
морају одговарати и метролошка упутства за пре-
глед тих еталона.

Радне еталоне могу остваривати, чувати, одр-
жавати и употребљавати за преглед мерила орга-
низације удруженог рада и друге самоуправне
организације и заједнице којима је Завод поверио
преглед мерила.

Радне еталоне морају имати и подносити на преглед организације удруженог рада и радни људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својини грађана који производе и оправљају мерила.

Члан 26.

Обавезном прегледу, ради утврђивања да ли еталони испуњавају прописане метролошке услове, подлеже еталони:

- 1) организација удруженог рада и других самоуправних организација и заједница којима је Завод поверио преглед радних еталона или мерила;
- 2) организација удруженог рада и радних људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својини грађана, који производе и оправљају мерила;
- 3) организација удруженог рада ималаца мерила која се користе у производном процесу рада.

Директор Завода прописује рокове у којима се врше периодични прегледи еталона.

Преглед еталона врши се на захтев имаоца еталона, на начин и уз примену мерних метода који су утврђени метролошким упутствима.

Члан 27.

Ако се прегледом утврди да еталон испуњава прописане метролошке услове, он се жигуше, односно издаје се уверење о исправности еталона.

Ако се прегледом утврди да еталон не испуњава прописане метролошке услове, ускратиће се његово жигосање, односно издавање уверења о његовој исправности, о чему се, на писмени захтев имаоца еталона, издаје писмено решење.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба Савезном извршном већу — ако је преглед еталона обавио Завод, односно Заводу — ако је преглед еталона обавила организација удруженог рада или друга самоуправни организација или заједница којој је поверен преглед еталона.

IV. РЕФЕРЕНТНИ МАТЕРИЈАЛИ

Члан 28.

Завод остварује узорке референтних материјала одређених карактеристика у погледу физичких особина и хемијског састава, чува и одржава те узорке, утврђује и објављује податке о физичким особинама и хемијском саставу тих узорака и повремено их упоређује са међународним узорцима референтних материјала.

Према вредностима физичких особина, хемијском саставу и намени, узорци референтних материјала у одређеним областима класификују се на југословенске (примарне), секундарне, радне и лабораторијске.

Директор Завода прописује које метролошке карактеристике морају имати узорци референтних материјала за одређене намене.

Члан 29.

Узорке референтних материјала могу остваривати и организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице којима је Завод поверио преглед узорака референтних материјала.

Члан 30.

Узорци референтних материјала који се употребљавају за преглед мерила, за проверавање мерних метода и за утврђивање карактеристика материјала подлеже обавезном прегледу.

Члан 31.

Карактеристике и употребљивост референтних материјала потврђују се испитивањем решења о исправности.

V. МЕРИЛА

1. Заједничке одредбе

Члан 32.

Мерила која се употребљавају у Савезној кој Федеративној Републици Југославије подлеже обавезном прегледу ради утврђивања исправности.

Директор Завода прописом одређује мерила за која је по одредбама овог члана обавезно испитивање типа и преглед мерила.

Члан 33.

Директор Завода прописује мерила која се мерила одређене врсте морају да испуњавају метролошких својстава и својства конструкције за преглед тих мерила.

Прописом који се доноси у складу са овим чланом утврђују се:

- 1) мерни опсег;
- 2) класа тачности, односно граница грешака;
- 3) референтни услови при којима мерила да испуњава прописане метролошке својства;
- 4) својства конструкције и својства од којих је мерило израђено, ако од средно зависе величине грешака, својства својства или употребљивост мерила;
- 5) натписи и ознаке неопходни за идентификацију мерила;
- 6) друга метролошка својства мерила.

Метролошким упутствима одређују се мерне методе за преглед мерила.

2. Испитивање типа мерила

Члан 34.

Испитивањем типа мерила утврђују се метролошка својства и употребљивост одређених мерила.

Испитивање типа мерила врши Завод, произвођача или увозника мерила, односно техничка стране фирме који пролазе мерила у централног складишта.

Уз захтев из става 2. овог члана потребна техничка документација и узорци мерила.

Начин на који се врши испитивање мерила (садржај захтева, врта техничке документације, број мерила у узорку, поступак испитивања типа мерила, садржај решења о одобреном мерилу и др.) прописује директор Завода.

Члан 35.

Тип мерила испитује се, по правили, у одређеним просторијама (лабораторијама) Завода.

Тип мерила може се испитивати ван просторија Завода, и то:

- 1) у лабораторији организације удруженог рада која је опремљена за испитивање типа мерила;
- 2) на месту на коме је мерило постављено се из техничких разлога узорак мерила донети у лабораторију.

Ако се тип мерила испитује ван просторија Завода, подносилац захтева за испитивање типа мерила дужан је да обезбеди број радника и опрему за испитивање типа мерила.

Члан 36.

Ако се испитивањем типа мерила утврди да мерило испуњава прописане метролошке услове и да је подесно за употребу, Завод доноси решење којим одобрава да се мерила односног типа могу подносити на преглед. Тим решењем може се ограничити број мерила која се могу поднети на преглед.

Ако се испитивањем типа мерила утврди да мерило не испуњава прописане метролошке услове или да није подесно за употребу, Завод доноси решење којим се одбија издавање траженог одобрења.

Члан 37.

Ако Завод у току употребе мерила утврди да мерило за које је издато решење из члана 36. став 1. овог закона није подесно за употребу, доноси решење о укидању решења о одобрењу типа мерила.

Мерило за које је донесено решење о укидању решења о одобрењу типа мерила не може се употребљавати.

Члан 38.

Против решења из чл. 36. и 37. овог закона може се изјавити жалба Савезном извршном већу. Жалба не задржава извршење решења.

3. Преглед мерила

Члан 39.

Мерила за која је, по одредбама овог закона, обавезан преглед подлеже првом прегледу, периодичним прегледима и ванредним прегледима.

Члан 40.

Првом прегледу подлеже нова мерила домаће и иностране производње.

Први преглед врши се пре него што се мерило стави у промет, односно пре него што се почне употребљавати.

О првом прегледу мерила произведених у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији стара се произвођач, а о првом прегледу увезених мерила стара се увозник, односно заступник стране фирме при продаји мерила са консигнационог складишта.

Члан 41.

Периодично се прегледају мерила која се налазе у употреби, односно у промету или мерила која се држе ради стављања у промет или употребу, у роковима које за поједине врсте мерила прописом одреди директор Завода.

Прописом из става 1. овог члана одређују се врсте мерила које се изузимају од периодичних прегледа.

Периодично се прегледају мерила пре истека рока важења жига, односно престанка важења уверења о исправности мерила, а мерила која су исправљена у години истека рока важења жига, односно престанка важења уверења о исправности мерила периодично се прегледају одмах после извршене исправке мерила, односно пре него што се мерило почне употребљавати.

О периодичном прегледу мерила, по правилу, дужан је да се стара ималац мерила, а о периодичном прегледу мерила која су исправљена у години истека рока важења жига, односно престанка важења уверења о исправности мерила

дужан је да се стара онај који је извршио оправку мерила.

Изузетно од одредбе става 4. овог члана о периодичним прегледима мерила топлотне енергије, бројила електричне енергије, мерних трансформатора, уклонних часовника, водомера, плинмера, коректора и часовника за мерење времена паркирања возила дужне су да се старају организације удруженог рада које продају топлотну енергију, електричну енергију, воду и гас и које издају простор за паркирање, без обзира на то ко је ималац тих мерила.

Мерило коме је истекао рок периодичног прегледа не може се стављати у промет или употребити.

Члан 42.

Мерила која се услед квара или других техничких недостатака искључују из употребе пре последње године истека рока у коме се периодично прегледају, после исправке, односно преправке, подлеже ванредним прегледима.

О ванредним прегледима мерила дужан је да се стара онај ко је извршио оправку, односно преправку мерила.

Преправљена мерила у која су уграђени склопови који нису били обухваћени испитивањем типа мерила подлеже претходно допунском испитивању типа.

Члан 43.

Преглед мерила, по одредбама овог закона, врше подручне организационе јединице Завода за контролу мера и драгоцених метала (у даљем тексту: јединице контрола мера) и организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице којима је поверен преглед мерила.

Преглед мерила која се употребљавају у области здравства, мерила која су намењена заштити људи и имовине, мерила која служе за обрачун и мерила за контролу квалитета у вези са обрачуном врше, по правилу јединице контрола мера.

Врсте мерила и подручје на коме одређене јединице контрола мера врше преглед мерила прописује директор Завода.

Начин на који јединице контрола мера врше преглед мерила прописује директор Завода.

Члан 44.

Јединице контрола мера оснива, спаја и укида Савезно извршно веће, на предлог директора Завода, а по прибављеном мишљењу надлежног органа у републици, односно у аутономној покрајини на чијем се подручју оснива јединица контроле мера, односно на чијем се подручју налази јединица контроле мера која се спаја, односно укида.

Члан 45.

Јединице контрола мера врше преглед мерила, по правилу, у својим службеним просторијама (лабораторијама). Под службеним просторијама јединице контроле мера, у смислу овог закона, подразумевају се и привремене службене просторије јединице контроле мера — центри за периодичне прегледе мерила које прописом одреди директор Завода.

Јединице контрола мера врше преглед мерила ван својих службених просторија:

- 1) у просторијама организација удруженог рада које производе или оправљају мерила;
- 2) у просторијама радних људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својини грађана, односно који производе или оправљају мерила;

3) на месту на коме се мерило налази, односно на коме је урађено или постављено, ако је у питању мерило које је по својој конструкцији везано за место на коме је постављено (стабилно мерило) или ако је у питању мерило које би се због осетљиве конструкције могло при преносу оштетити или покварити, у ком случају је подносилац захтева за преглед мерила дужан да обезбеди потребан број радника и опрему за вршење прегледа.

Члан 46.

Организације удруженог рада и радни људи који самостално обављају делатност личним радом средњих рада у својини грађана који производе и оправљају мерила дужни су да обезбеде радне просторије, опрему за вршење прегледа мерила и потребан број радника.

Директор Завода прописује услове за образовање лабораторија у којима се прегледају мерила одређене врсте. Тим прописом ближе се утврђују услови које у погледу стручности радника, опреме и радних просторија морају да испуњавају организације удруженог рада и радни људи из става 1. овог члана.

На захтев организација удруженог рада или радних људи из става 1. овог члана, Завод утврђује да ли су испуњени услови из става 2. овог члана.

Ако Завод утврди да су испуњени услови из става 2. овог члана, донеће решење да се преглед мерила одређене врсте може вршити у просторијама подносиоца захтева.

Ако Завод утврди да нису испуњени услови из става 2. овог члана, донеће решење о ускраћивању прегледа одређене врсте мерила у просторијама подносиоца захтева.

Против решења из ст. 4. и 5. овог члана може се изјавити жалба Савезном извршном већу. Жалба не задржава извршење решења.

Члан 47.

Прегледом мерила утврђује се да ли мерило испуњава прописане метролошке услове.

Мерила се прегледају на начин и уз примену мерних метода који су одређени метролошким упутствима, појединачно или применом статистичких метода.

Члан 48.

Ако прегледом утврди да мерило испуњава прописане метролошке услове, јединица контроле мера, односно организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница из члана 57. овог закона га жигује, односно издаје уверење о исправности мерила.

Ако прегледом утврди да мерило не испуњава прописане метролошке услове, јединица контроле мера, односно организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница из члана 57. овог закона ускратиће његово жигосање, односно издавање уверења о исправности мерила, о чему, на писмени захтев странке, издаје решење.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба Заводу.

Ако периодичним прегледом утврди да мерило више не испуњава прописане метролошке услове, јединица контроле мера, односно организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница из члана 57. овог закона поништиће жиг на мерилу, односно на излатом уверењу утврдиће престанак важења уверења.

Члан 49.

Врсте и облике жигова и других знакова које се употребљавају при прегледу мерила, као и садржину и облик уверења о исправности мерила, прописује директор Завода.

Жиг на мерилу престаје да важи:

- 1) ако је истекао рок његовог важења;
- 2) ако је измењен, оштећен или уклоњен;
- 3) ако је поништен.

Рок важења жига истиче крајем календарске године у којој мора да се изврши периодични преглед мерила.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана сходно се примењују и на престанак важења уверења о исправности мерила.

Мерило за које је престао да важи жиг, односно за које је престао да важи уверење о исправности мерила не може се стављати у промет или употребити.

4. Посебне одредбе о мерилима

Члан 50.

Мерила која се по овом закону обавезно прегледају могу се стављати у промет или држати припремљена ради стављања у промет само ако су на прописан начин жигосана, односно снабдевена уверењем о исправности мерила.

Члан 51.

О исправности мерила која се налазе у употреби дужни су да се старају имаоци, односно корисници мерила.

Члан 52.

Функционер који руководи савезним органом управе надлежним за тржиште и опште привредне послове може прописати да се за промет одређене робе и за вршење одређених услуга обавезно употребљавају мерила одређене врсте.

Мерила одређена прописом из става 1. овог члана морају се обавезно употребљавати у промету одређене робе и при вршењу одређених услуга.

Члан 53.

Директор Завода, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за тржиште и опште привредне послове и функционером који руководи савезним органом управе надлежним за енергетику и индустрију, може прописати забрану стављања у промет и употребе оних врста мерила за која се утврди да не одговарају потребама мерења и другим условима одређеним овим законом.

Члан 54.

Мерила која се увозе могу се стављати у промет само ако су снабдевена потврдом Завода да испуњавају метролошке и друге услове, што се утврђује испитивањем типа и прегледом мерила.

Члан 55.

Исправе које одговарају решењу о одобрењу типа мерила и жигу, односно уверењу о исправности еталона и мерила, које су издали органи или организације у иностранству, признају се у складу са међународним уговорима које је ратификовала Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Члан 56.

Трошкове за испитивање типа мерила и преглед еталона, узорака референтних материјала и мерила, које врши Завод, односно јединице контрола мера, спосе подносиоци захтева за испитивање типа мерила и преглед еталона, узорака референтних материјала и мерила.

Трошкове за први преглед мерила масовне производње чији је процес израде или испитивања аутоматизован, који врше организације удруженог рада — произвођачи мерила, спосе те организације.

Висину и начин плаћања накнаде за покриће трошкова из ст. 1. и 2. овог члана прописује Савезно извршно веће, на предлог Завода.

Организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница из члана 57. овог закона којој је поверен преглед радних еталона, узорака референтних материјала и мерила заплаћује накнаду сходно пропису Савезног извршног већа донесеном у смислу става 3. овог члана.

Накнада за периодични преглед мерила која се користе у производном процесу рада не плаћа се ако је периодични преглед извршила сама организација удруженог рада која користи та мерила.

ПОВЕРАВАЊЕ ВРШЕЊА ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПРЕГЛЕД ЕТАЛОНА, УЗОРАКА РЕФЕРЕНТНИХ МАТЕРИЈАЛА И МЕРИЛА

Члан 57.

Организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама, осим организацијама удруженог рада — произвођачима мерила и организацијама удруженог рада које производе топлотну енергију, електричну енергију, воду и гас и издају простор за паркирање, може се поверити преглед радних еталона, узорака референтних материјала и мерила предвиђених прописом директора Завода ако су регистроване за обављање те делатности и ако у погледу стручне спреме радника, опреме и просторија испуњавају услове које прописује директор Завода.

Члан 58.

Организацијама удруженог рада произвођачима мерила може се поверити први преглед мерила масовне производње (угоститељске посуде, мерила за дужину и сл.) чији је процес израде или испитивања аутоматизован, односно који је такав да гарантује испуњавање прописаних метролошких услова.

Члан 59.

Организације удруженог рада имаоци мерила која се користе у производном процесу рада периодично и ванредно прегледају та мерила сагласно предбама овог закона, прописа донесених на основу овог закона и самоуправног општег акта, радних еталонима које је прегледао Завод или организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница из члана 57. овог закона којој је поверен преглед таквих радних еталона.

Организације удруженог рада имаоци мерила која се користе у производном процесу рада могу та мерила поднети на преглед организацијама удруженог рада или другим самоуправним организацијама или заједницама из члана 57. овог закона којима је поверен преглед тих врста мерила, односно јединицама контрола мера, ако постоје услови за вршење прегледа тих врста мерила.

Члан 60.

На захтев организација удруженог рада и других самоуправних организација и заједница из чл. 57. и 58. овог закона, Завод утврђује да ли су испуњени услови прописани за поверавање прегледа радних еталона, узорака референтних материјала и мерила или првог прегледа мерила масовне производње чији је процес израде или испитивања аутоматизован.

Начин на који Завод врши поверавање прегледа радних еталона, узорака референтних материјала и мерила организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама из чл. 57. и 58. овог закона прописује директор Завода.

Ако Завод утврди да су испуњени прописани услови, донеће решење којим се подносилац захтева из става 1. овог члана овлашћује за преглед радних еталона или узорака референтних материјала или мерила, односно први преглед мерила масовне производње.

Решењем из става 3. овог члана одређиће се и подручје на коме ће организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница из члана 57. овог закона прегледати радне еталоне или узорке референтних материјала или мерила.

Ако Завод утврди да нису испуњени прописани услови, донеће решење којим се одбија издавање овлашћења.

Против решења из ст. 3. и 5. овог члана може се изјавити жалба Савезном извршном већу. Жалба не задржава извршење решења.

Члан 61.

Организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице којима је поверен преглед радних еталона, узорака референтних материјала и мерила, дужне су да воде евиденцију о извршеним прегледима.

Организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице из става 1. овог члана могу прегледати мерила на месту на коме је мерило уграђено или постављено.

Број организација удруженог рада или других самоуправних организација или заједница из члана 57. овог закона којима се може поверити преглед радних еталона, узорака референтних материјала и мерила одређене врсте одређује Завод по прибављеном мишљењу надлежног органа у републици, односно у аутономној покрајини.

VII. НАДЗОР И УПРАВНЕ МЕРЕ

Члан 62.

Завод врши надзор над одржавањем прописаних услова у лабораторијама организација удруженог рада и радних људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својим грађана који производе и оправљају мерила, у којима јединице контрола мера врше преглед мерила и надзор над прегледом радних еталона, узорака референтних материјала и мерила који врше организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице којима је Завод поверио преглед.

Надзор над исправношћу, прометом и употребом мерила и употребом мерних јединица у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији врше јединице контрола мера.

Члан 63.

Радницима који раде на задацима и пословима надзора издаје се службена легитимација.

Прописе о садржини и облику службене легитимације, као и о вођењу евиденције о издатим службеним легитимацијама, доноси директор Завода.

Члан 64.

Организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице, друштвено-политичке организације и друге друштвене организације и удружења грађана, органи и организације друштвено-политичких заједница, месне заједнице, радни људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својини грађана, радни људи који личним радом у виду занимања обављају одређене професионалне делатности, као и појединци, чији еталони, узорци референтних материјала и мерила по одредбама овог закона подлеже обавезном прегледу, дужни су да омогуће несметано вршење надзора и да пруже податке који су за то потребни.

Приликом вршења надзора, радници Завода, односно радници јединица контрола мера имају право да улазе у просторије у којима се еталони, узорци референтних материјала и мерила производе, оправљају, прегледају, употребљавају, стављају у промет или држе припремљени ради употребе, односно стављања у промет, као и да врше контролна испитивања.

Члан 65.

У вршењу надзора над прегледом радних еталона, узорака референтних материјала и мерила који врше организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице којима је Завод поверио тај преглед, Завод има право и дужност:

- 1) да проверава метролошка својства секундарних и радних еталона, односно метролошке карактеристике узорака референтних материјала;
- 2) да врши контролна испитивања прегледаних радних еталона, узорака референтних материјала и мерила;
- 3) да тражи извештаје о раду на прегледу радних еталона, узорака референтних материјала и мерила и евиденцију о извршеним прегледима;
- 4) да проверава да ли су и даље испуњени услови на основу којих је поверен преглед;
- 5) да даје стручна упутства и пружа другу помоћ.

Члан 66.

Ако Завод у вршењу надзора из члана 65. овог закона утврди да организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница не испуњава услове из члана 57. овог закона или да се не придржава прописа или датих упутстава, донеће решење којим се укида решење донесено на основу члана 60. став 3. овог закона.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба Савезном извршном већу.

Жалба не задржава извршење решења.

Члан 67.

Ако Завод у вршењу надзора из члана 65. овог закона утврди да радни еталони, узорци референтних материјала и мерила које је прегледала организација удруженог рада или друга самоуправна организација или заједница којој је поверен преглед нису исправни, понилтиће жигове на радним еталонима, узорцима референтних материјала и мерилима, односно на издатим уверењима о исправности утврдиће престанак важења уверења и поступиће на начин предвиђен у члану 72. овог закона.

Члан 68.

У вршењу надзора над прегледом мерила који се врши у просторијама организација удруженог рада или радних људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својини грађана који производе и оправљају мерила, Завод има право и дужност:

- 1) да проверава метролошка својства радних еталона који се употребљавају за преглед мерила;
- 2) да проверава да ли су и даље испуњени услови из члана 46. став 2. овог закона.

Члан 69.

Ако Завод у вршењу надзора из члана 68. овог закона утврди да организације удруженог рада или радни људи који самостално обављају делатност личним радом средствима рада у својини грађана који производе или оправљају мерила не испуњавају услове из члана 46. став 2. овог закона, донеће решење којим се укида решење да се мерила могу прегледати у њиховим просторијама.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба Савезном извршном већу.

Жалба не задржава извршење решења.

Члан 70.

Ако у вршењу надзора над исправношћу, прометом и употребом мерила јединица контроле мера утврди да мерило које је у употреби или које се ставља у промет или се држи припремљено ради употребе, односно стављања у промет није исправно, донеће решење којим се привремено забрањује употреба мерила, односно његово стављање у промет.

Привремена забрана из става 1. овог члана траје док се мерило не доведе у исправно стање, поново прегледа и жигове, односно снабде уверењем о исправности.

Ако јединица контроле мера утврди да мерило из става 1. овог члана није могуће довести у исправно стање, донеће решење којим се трајно забрањује употреба мерила, односно његово стављање у промет.

Против решења из ст. 1. и 3. овог члана може се изјавити жалба Заводу.

Жалба не задржава извршење решења.

Члан 71.

Мерило за које се донесе решење о забрани употребе, односно стављања у промет јединица контроле мера ће на видан начин обележити као неисправно, понилтиће жиг на мерилу, односно на издатом уверењу о исправности утврдиће престанак важења уверења и онемогућиће његову даљу употребу, односно стављање у промет.

Члан 72.

Ако радник Завода, односно радник јединице контроле мера у вршењу надзора утврди да је организација удруженог рада, друго правно лице или појединац повредом одредаба овог закона или прописа донесених на основу овог закона учинио прекршај или привредни преступ, односно кривично дело, дужан је да сачини записник ради подношења судији за прекршаје захтева за покретање прекршајног поступка, односно јавном тужилаштву пријаве за привредни преступ, односно кривично дело.

Члан 73.

Надзор над примењивањем одредаба овог закона о важењу жига на мерилима, односно уверења о исправности мерила која се употребљавају

у промету робе и при вршењу услуга из области промета могу вршити и органи надлежни за послове тржишне инспекције.

Орган надлежан за послове тржишне инспекције може својим решењем да одреди управне мере из члана 70. став 1. овог закона ако је очевидно да је мерило неисправно.

VIII. КАЗЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 74.

Новчаном казном од 30.000 до 1.000.000 динара казниће се за привредни преступ организација удруженог рада или друго правно лице:

1) ако употреби или стави у промет мерило које по овом закону подлежи обавезном прегледу, а које није на прописан начин жиговано, односно обавезно уверењем о исправности мерила (члан 52. став 1. и члан 50);

2) ако у промету одређене робе или при вршењу сервисних услуга не употреби одређену мерну јединицу или мерило одређене врсте кад је прописана њихова обавезна употреба (члан 22. став 2. и члан 52. став 2);

3) ако употреби мерило за које је укинута употреба о одобрењу типа мерила (члан 37. став 2);

4) ако стави у промет или употреби мерило за које је прописана забрана стављања у промет и употребе (члан 53).

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара и одговорно лице у организацији удруженог рада или другом правном лицу.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара и одговорно лице у органу друштвено-политичке заједнице, другом државном органу или месној јединици.

Уз новчану казну за привредни преступ из става 1. овог члана изрећи ће се и заштитна мера одузимања мерила којим је учињен привредни преступ.

Члан 75.

Новчаном казном од 20.000 до 500.000 динара казниће се за привредни преступ организација удруженог рада или друго правно лице:

1) ако у свом пословању, односно раду употребљава мерне јединице које се по овом закону не могу употребљавати у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији (члан 3);

2) ако стави у промет мерило које је увезла из иностранства није снабдевано потврдом Завода да испуњава прописане услове (члан 54);

3) ако сагласно одредбама овог закона, прописанима донесеним на основу овог закона или самоуправањем општем акту не врши периодични и ванредни преглед мерила која користи у производном процесу рада или их не подноси на преглед (члан 59).

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 5.000 до 25.000 динара и одговорно лице у организацији удруженог рада или другом правном лицу.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 5.000 до 25.000 динара и одговорно лице у органу друштвено-политичке заједнице, другом државном органу или месној јединици.

Уз новчану казну за привредни преступ из става 1. овог члана изрећи ће се и заштитна мера одузимања мерила којим је учињен привредни преступ.

Члан 76.

Повчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај организација удруженог рада или друго правно лице:

1) ако употреби мерило на начин којим се не обезбеђује одређена тачност мерења (члан 4. став 1);

2) ако не употреби мерне јединице под називима и ознакама који су предвиђени овим законом (члан 19. став 1);

3) ако приликом испитивања типа мерила ван службених просторија Завода, или при прегледу мерила на месту на коме се мерило налази, односно на коме је мерило уграђено или постављено не обезбеди потребан број радника и опрему за испитивање типа мерила, односно за преглед мерила (члан 35. став 3. и члан 45. став 2. тачка 3);

4) ако стави у промет или употреби мерило коме је истекао рок периодичног прегледа, односно престао да важи жиго, односно за које је престало да важи уверење о исправности мерила (члан 41. став 6. и члан 49. став 5);

5) ако не води евиденцију о извршеним прегледима радних еталона, узорака референтних материјала и мерила (члан 61. став 1);

6) ако не омогући несметано вршење надзора или не пружи податке потребне за вршење надзора (члан 64. став 1).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 2.000 до 20.000 динара и одговорно лице у организацији удруженог рада или другом правном лицу.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 2.000 до 20.000 динара и одговорно лице у органу друштвено-политичке заједнице, другом државном органу или месној јединици.

Члан 77.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај радни човек који самостално обавља делатност личним радом средствима рада у својини грађана и радни човек који личним радом самостално у виду занимања обавља одређену професионалну делатност ако учини коју од радњи из члана 74. став 1, члана 75. став 1, тач. 1. и 2. и члана 76. став 1. овог закона.

Новчаном казном од 2.000 до 5.000 динара казниће се за прекршај и појединац ако учини коју од радњи из члана 74. став 1, члана 75. став 1, тач. 1. и 2. и члана 76. став 1. овог закона.

Члан 78.

Уз новчану казну за прекршаје из чл. 76. и 77. овог закона изрећи ће се и заштитна мера одузимања мерила којим је учињен прекршај и заштитна мера одузимања имовинске користи.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 79.

Савезно извршно веће, на предлог Завода, одређује рокове до којих се могу употребљавати мерила којима се врши мерење у мерним јединицама које нису предвиђене овим законом.

Члан 80.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о мерним јединицама и мерилима („Службени лист СФРЈ“, бр. 13/76 и 74/80).

Члан 81.

Овај закон ступа на снагу до истеку три месеца од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

Прилог бр. 1

ДЕФИНИЦИЈЕ ОСНОВНИХ ЈЕДИНИЦА СИ

1. Дужина

Јединица дужине је метар. Метар је дужина путање коју у вакууму пређе светлост за време од 1/299 792 458 секунде.

17^e CGPM (1983), Resolution 1: Le metre est la longueur du trajet parcouru dans le vide par la lumière pendant une durée de 1/299 792 458 seconde.

2. Маса

Јединица масе је килограм. Килограм је маса међународног еталона килограма.

3^e CGPM (1901): Le kilogramme est l'unité de masse; il est égal à la masse du prototype international du kilogramme.

Напомена: међународни еталон килограма је потврдила, 1889. године, Прва генерална конференција за тегове и мере (CGPM), када је проглашено да се овај међународни еталон убудуће сматра јединицом за масу. Међународни еталон се чува у Међународном бироу за тегове и мере у Северу крај Париза.

3. Време

Јединица времена је секунда. Секунда је трајање од 9 192 631 770 периода зрачења које одговара прелазу између два хиперфина нивоа основног стања атома цезијума 133.

13^e CGPM (1967), Resolution 1: La seconde est la durée de 9 192 631 770 périodes de la radiation correspondant à la transition entre les deux niveaux hyperfins de l'état fondamental de l'atome de césium 133.

4. Јачина електричне струје

Јединица јачине електричне струје је ампер (ампере). Ампер је јачина сталне електричне струје која, кад се одржава у два права паралелна проводника, неограничене дужине и занемарљиво малог кружног попречног пресека, који се налазе у вакууму на међусобном растојању од једног метра, проузрокује међу тим проводницима силу која је једнака 2×10^{-7} њутна по метру дужине.

СIPM (1946), Resolution 2 approuvée par la 9^e CGPM (1948): L'ampere est l'intensité d'un courant constant qui, maintenu dans deux conducteurs parallèles, rectilignes, de longueur infinie, de section circulaire négligeable et placés à une distance de 1 metre l'un de l'autre dans le vide, produirait entre ces conducteurs une force égale à 2×10^{-7} newton par metre de longueur.

5. Термодинамичка температура

Јединица термодинамичке температуре је келвин. Келвин је термодинамичка температура која је једнака 1/273,16 термодинамичке температуре тројне тачке воде.

13^e CGPM (1967), Resolution 4: Le kelvin, unité de température thermodynamique, est la fraction 1/273,16 de la température thermodynamique du point triple de l'eau.

6. Светлосна јачина

Јединица светлосне јачине је кандела. Кандела је светлосна јачина у одређеном правцу извора који емитује монохроматско зрачење фреквенције 540×10^{12} херца и чија је енергетска јачина у том правцу 1/683 вата по стеррадијану.

16^e CGPM (1979), Resolution 3: La candela est l'intensité lumineuse, dans une direction donnée, d'une source qui émet un rayonnement monochromatique de fréquence 540×10^{12} hertz et dont l'intensité énergétique dans cette direction est 1/683 watt par steradian.

7. Количина материје (градива)

Јединица количине материје (градива) је мол. Мол је количина материје (градива) система који садржи толико елементарних јединки колико има атома у 0,012 килограма угљеника 12.

14^e CGPM (1971), Resolution 3: La mole est la quantité de matière d'un système contenant autant d'entités élémentaires qu'il y a d'atomes dans 0,012 kilogramme de carbone 12.

Напомена: кад се употребљава мол, треба навести елементарне јединке које могу бити атоми, молекули, јони, електрони и друге честице или одређене скупине тих честица.

Прилог бр. 2

ТАБЕЛА 1 — ИЗВЕДЕНЕ ЈЕДИНИЦЕ СИ СА ПОСЕВНИМ НАЗИВИМА И ОЗНАКАМА

| Величина | Назив | Ознака | Изражено | Изражено основним |
|--------------------------------|-----------------|--------|----------------------------|--------------------------------|
| | | | другим јединицама СИ | јединицама СИ |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| фреквенција, учестаност | херц (hertz) | Hz | | s^{-1} |
| сила | њутн (newton) | N | | $m \cdot kg \cdot s^{-2}$ |
| притисак, напон | паскал (pascal) | Pa | N/m^2 | $m^{-1} \cdot kg \cdot s^{-2}$ |
| енергија рад, количина топлоте | џул (joule) | J | $N \cdot m$ $W \cdot s$ | $m^2 \cdot kg \cdot s^{-2}$ |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|--|---------------------|----------|---------------------------------|--|
| сила, енергетски флуks, топлотни флуks | ват (watt) | W | J/s | $m^2 \cdot kg \cdot s^{-3}$ |
| количина електрицитета | кулон (coulomb) | C | | s · A |
| електрични напон, електромоторна сила, електрични потенцијал | волт | V | W/A | $m^2 \cdot kg \cdot s^{-3} \cdot A^{-1}$ |
| електрична капацитивност | фарад | F | C/V | $m^{-2} \cdot kg^{-1} \cdot s^4 \cdot A^2$ |
| електрична отпорност | ом (ohm) | Ω | V/A | $m^2 \cdot kg \cdot s^{-3} \cdot A^{-2}$ |
| електрична проводност | сименс (siemens) | S | A/V | $m^{-2} \cdot kg^{-1} \cdot s^3 \cdot A^2$ |
| магнетски флуks | вебер (weber) | Wb | $\frac{V \cdot s}{T \cdot m^2}$ | $m^2 \cdot kg \cdot s^{-2} \cdot A^{-1}$ |
| магнетска индукција | тесла | T | Wb/m ² | $kg \cdot s^{-2} \cdot A^{-1}$ |
| индуктивност | хенри (henry) | H | Wb/A | $m^2 \cdot kg \cdot s^{-2} \cdot A^{-2}$ |
| Целзијусова температура* | степен Целзијуса | °C | | K |
| светлосни флуks | лумен | lm | cd · sr | cd |
| осветљеност | луks | lx | lm/m ² | $m^{-2} \cdot cd$ |
| активност радиоактивног извора | бекерел (becquerel) | Bq | | s ⁻¹ |
| апсорбована доза јонизујућег зрачења | греј (gray) | Gy | J/kg J/kg | $m^2 \cdot s^{-2}$ |
| еквивалентна доза јонизујућег зрачења | сиверт (sievert) | Sv | | $m^2 \cdot s^{-2}$ |

* Целзијусова температура (t) одређена је изразом $t = T - T_0$, где је T — термодинамичка температура, а $T_0 = 273,15$ K по дефиницији.

ТАБЕЛА 2 — НЕКЕ ИЗВЕДЕНЕ ЈЕДИНИЦЕ SI

| Величина | Назив | Ознака | Изражено основним јединицама SI |
|-----------------------------------|------------------------------|--------------------|-----------------------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| површина | квадратни метар | m ² | m ² |
| запремина | кубни метар | m ³ | m ³ |
| брзина | метар у секунди | m/s | m · s ⁻¹ |
| убрзање | метар у секунди на квадрат | m/s ² | m · s ⁻² |
| подужна (линијска) маса | килограм по метру | kg/m | m ⁻¹ · kg |
| површинска маса | килограм по квадратном метру | kg/m ² | m ⁻² · kg |
| густина (запреминска маса) | килограм по кубном метру | kg/m ³ | m ⁻³ · kg |
| специфична запремина | кубни метар по килограму | m ³ /kg | m ³ · kg ⁻¹ |
| јачина магнетског поља | ампер по метру | A/m | m ⁻¹ · A |
| густина струје | ампер по квадратном метру | A/m ² | m ⁻² · A |
| концентрација (количине материје) | мол по кубном метру | mol/m ³ | m ⁻³ · mol |
| моларна маса | килограм по молу | kg/mol | kg · mol ⁻¹ |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|--|------------------------------|--------------------|--|
| луминанција | кандела по квадратном метру | cd/m ² | m ⁻² · cd |
| запремински проток | кубни метар у секунди | m ³ /s | m ³ · s ⁻¹ |
| масени проток | килограм у секунди | kg/s | kg · s ⁻¹ |
| угаона брзина | радијан у секунди | rad/s | s ⁻¹ |
| угаоно убрзање | радијан у секунди на квадрат | rad/s ² | s ⁻² |
| кинематичка вискозност | квадратни метар у секунди | m ² /s | m ² · s ⁻¹ |
| динамичка вискозност | паскалсекунда | Pa · s | m ⁻¹ · kg · s ⁻¹ |
| површински напон | њутн по метру | N/m | kg · s ⁻² |
| ентропија | џул по келвину | J/K | m ² · kg · s ⁻² · K ⁻¹ |
| специфични топлотни капацитет, специфична ентропија | џул по килограмкелвину | J/(kg · K) | m ² · s ⁻² · K ⁻¹ |
| специфична енергија | џул по килограму | J/kg | m ² · s ⁻² |
| топлотна проводност | ват по метаркелвину | W/(m · K) | m · kg · s ⁻³ · K ⁻¹ |
| запреминска енергија | џул по кубном метру | J/m ³ | m ⁻¹ · kg · s ⁻² |
| јачина електричног поља | волт по метру | V/m | m · kg · s ⁻³ · A ⁻¹ |
| пермитивност | фарад по метру | F/m | m ⁻³ · kg ⁻¹ · s ⁴ · A ² |
| пермеабилност | хенри по метру | H/m | m · kg · s ⁻² · A ⁻² |
| моларна енергија | џул по молу | J/mol | m ² · kg · s ⁻² · mol ⁻¹ |
| експозициона доза (јонизујућег зрачења) | кулон по килограму | C/kg | kg ⁻¹ · s · A |
| енергетска јачина зрачења | ват по стередијану | W/sr | m ² · kg · s ⁻³ |

Прилог бр. 3

ДЕФИНИЦИЈЕ ДОПУНСКИХ ЈЕДИНИЦА SI

1. Угао у равни

Јединица угла у равни је радијан. Радијан је угао у равни између два полупречника који на кругу исецају лук дужине једнаке полупречнику (1 rad = 1).

2. Просторни угао

Јединица просторног угла је стередијан. Стередијан је просторни угао купе са теменом у средишту лопте која на површини лопте захвата површину једнаку површини квадрата одређеног полупречником лопте (1 sr = 1).

Прилог бр. 4

МЕРНЕ ЈЕДИНИЦЕ ВАН МЕЂУНАРОДНОГ СИСТЕМА ЈЕДИНИЦА, СА ПОСЕБНИМ НАЗИВИМА

| Величина | Јединица ван SI | | Вредност изражена јединицама SI | Дозвољена употреба само |
|----------|----------------------|--------|---|--|
| | Назив | Ознака | | |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| дужина | морска миља | | 1 морска миља = 1 852 m | у поморском, речном и ваздушном саобраћају |
| | астрономска јединица | | 1 астрономска јединица = 1,495 978 7 · 10 ¹¹ m приближно | у астрономији |
| површина | ар | a | 1 a = 100 m ² | за изражавање површине земљишта |
| | хектар | ha | 1 ha = 10 000 m ² | за изражавање површине земљишта |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|------------------------|------|--|--|
| | литар | l, L | 1 l = 1 L = 10 ⁻³ m ³ | |
| | степен (угаони) | ° | 1° = (π/180) rad | |
| | минута (угаона) | ' | 1' = (π/10 800) rad | |
| | секунда (угаона) | " | 1" = (π/648 000) rad | |
| | гон | g | 1g = (π/200) rad | |
| | тона | t | 1 t = 10 ³ kg | |
| | јединица атомске масе* | u | 1 u = 1,660 57 · 10 ⁻²⁷ kg приближно | у физици и хемији |
| | текс | tex | 1 tex = 10 ⁻⁶ kg/m | за изражавање подужне масе текстилног влакна и конца |
| | минута | min | 1 min = 60 s | |
| | сат или час | h | 1 h = 3 600 s | |
| | дан | d | 1 d = 86 400 s | |
| | чвор | | 1 чвор = $\frac{1852}{3600}$ m/s | у поморском, речном и ваздушном саобраћају |
| | бар | bar | 1 bar = 10 ⁵ Pa | |
| | електронволт** | eV | 1 eV = 1,602 19 · 10 ⁻¹⁹ J приближно | у специјализованим областима |
| | волтампер | VA | 1 VA = 1 W | за одређивање привидне снаге наизменичне електричне струје |
| | вар | var | 1 var = 1 W | за одређивање електричне реактивне (јалове) снаге |

* атомске масе једнака је 1/12 масе атома нуклида ¹²C.

** електронволт једнак је кинетичкој енергији коју добије електрон прелазећи потенцијалну разлику од 1 волта.

Прилог бр. 5

ПРЕДМЕТАКА СИ, ЊИХОВЕ ОЗНАКЕ И ИЗРАЖЕНЕ БРОЈЕМ, КАО И ЊИХОВА УПОТРЕБА

Ознаке и вредности предмета СИ наведени су у следећој табели:

| Ознака | Вредност изражена бројем |
|--------|--|
| | 3 |
| E | 1 000 000 000 000 000 000 = 10 ¹⁸ |
| P | 1 000 000 000 000 000 = 10 ¹⁵ |
| T | 1 000 000 000 000 = 10 ¹² |
| G | 1 000 000 000 = 10 ⁹ |
| M | 1 000 000 = 10 ⁶ |
| k | 1 000 = 10 ³ |
| h | 100 = 10 ² |
| da | 10 = 10 ¹ |
| d | 0,1 = 10 ⁻¹ |

| 1 | 2 | 3 |
|-------|---|---|
| centi | c | 0,01 = 10 ⁻² |
| milli | m | 0,001 = 10 ⁻³ |
| micro | μ | 0,000 001 = 10 ⁻⁶ |
| nano | n | 0,000 000 001 = 10 ⁻⁹ |
| piko | p | 0,000 000 000 001 = 10 ⁻¹² |
| femto | f | 0,000 000 000 000 001 = 10 ⁻¹⁵ |
| ato | a | 0,000 000 000 000 000 001 = 10 ⁻¹⁸ |

2. Предмети СИ могу се употребљавати испред: — основних јединица СИ, осим јединице за масу;

— изведених јединица СИ које имају посебан назив и ознаку, осим јединице за Целзијусову температуру;

— следећих мерних јединица ван јединице СИ: литар, тона, текс, бар, електронволт, волтампер и вар.

3. Предмети СИ могу се употребљавати испред мерних јединица из тачке 2. овог прилога и кад се те јединице налазе у саставу других изведених

јединица SI и комбинованих мерних јединица које се изражавају у облику производа или количника.

4. Испред мерне јединице може се употребити само један предметак SI.

5. Изложитељ који се ставља на ознаку мерне јединице односи се на целу децималну мерну јединицу.

Прилог бр. 6

НАЧИН ПИСАЊА МЕРНИХ ЈЕДИНИЦА

1. Ознаке мерних јединица пишу се усправним словима абецеде и словима грчке азбуке: Ω и π.

2. Ознаке мерних јединица пишу се без тачке на крају.

3. Назив предметка SI и назив мерне јединице пишу се заједно као једна реч.

4. Ознака предметка SI и ознака мерне јединице пишу се заједно.

5. Производ две мерне јединице обележава се тачком као симболом множења. Тачка се може изоставити кад је ознака мерне јединице таква да не може настати забуна.

6. Ако се мерна јединица образује међусобним дељењем двеју мерних јединица, као симбол дељења може се употребити коса црта (/) или хоризонтална црта (—) или изложитељ са негативним знаком.

Напомена: у системима за обраду података који располажу ограниченим скупом знакова, могу се употребљавати посебно прилагођене ознаке мерних јединица и симбола множења, дељења и степеновања.

77.

На основу члана 281. став 1. тачка 18, а у вези са чланом 288. тачка 7. Устава Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Скупштина СФРЈ, на седници Већа републике и покрајина од 31. јануара 1984. године и на седници Савезног већа од 15. фебруара 1984. године, донела је

ОДЛУКУ

О ОРГАНИЗАЦИЈИ И РАДУ СЛУЖБИ СКУПШТИНЕ СФРЈ

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1. За вршење стручних и других послова за потребе Скупштине СФРЈ, већа Скупштине СФРЈ, њихових радних тела, заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ, делегата и делегација у вршењу њихових права и дужности у Скупштини СФРЈ образују се службе Скупштине СФРЈ.

2. Организација служби Скупштине СФРЈ се утврђује полазећи од функција Скупштине СФРЈ, већа Скупштине СФРЈ, њихових радних тела и заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ и права и дужности делегата и делегација у вршењу њихове функције у Скупштини СФРЈ.

3. Службе Скупштине СФРЈ врше аналитичке послове, законодавно-правне послове, послове информисања, докуменалистичке послове, послове преводња, стручно-техничке послове, административне послове и друге опште послове утврђене овом одлуком, којима се стварају стручни и други потребни услови за остваривање функције Скупштине СФРЈ, већа Скупштине СФРЈ, њихових радних тела и заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ и права и дужности делегата и делегација у вршењу њихове функције у Скупштини СФРЈ.

4. Вршење одређених послова из делокруга служби Скупштине СФРЈ (законодавно-правни послови, информативно-докуменалистички послови, послови протокола, стручно-технички послови, административни послови и други стручни и општи послови утврђени овом одлуком) може се поверити заједничкој служби за вршење одређених послова за потребе Скупштине СФРЈ, Савезног извршног већа и других савезних органа, организација и заједница, која се образује договором тих органа, организација и заједница, ако се на тај начин обезбеђује рационално, квалитетно и благовремено обављање одређених послова за потребе Скупштине СФРЈ.

5. У вршењу послова из свог делокруга службе Скупштине СФРЈ обезбеђују и стављају на располагање делегатима и делегацијама у Скупштини СФРЈ материјале, пружају им стручну помоћ у изради предлога закона, других прописа и општих аката и других предлога и старају се о обезбеђивању техничких и других услова за вршење њихових права и дужности у Скупштини СФРЈ.

6. Аналитички, законодавно-правни и други стручни послови у службама Скупштине СФРЈ врше се, по правилу, у тимском раду.

7. Службе Скупштине СФРЈ дужне су да квалитетно, благовремено и ефикасно врше послове из свог делокруга, у складу са програмима и плановима рада већа Скупштине СФРЈ, њихових радних тела и заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ.

У вршењу послова из свог делокруга службе Скупштине СФРЈ су дужне да поступају према смерницама и закључцима већа Скупштине СФРЈ, њихових радних тела и заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ и њима су одговорне за свој рад и за благовремено, ефикасно и квалитетно вршење послова из свог делокруга.

8. Јединствено функционисање служби Скупштине СФРЈ обезбеђује се координирањем њиховог рада и њиховом међусобном сарадњом.

О јединственом функционисању служби Скупштине СФРЈ стара се, у оквиру својих права и дужности, генерални секретар Скупштине СФРЈ.

9. У вршењу послова из свог делокруга службе Скупштине СФРЈ сарађују са савезним органима управе и савезним организацијама и са службама других органа и организација у Федерацији.

У вршењу послова из свог делокруга службе Скупштине СФРЈ сарађују и са службама Скупштине на република и службама Скупштине аутономних покрајина, као и са научним, стручним и другим организацијама.

10. Послове из делокруга служби Скупштине СФРЈ врше радници који испуњавају услове потребне за обављање послова и задатака који су им поверени.

Приликом избора радника за вршење послова из делокруга служби Скупштине СФРЈ који су од посебног значаја за остваривање функције већа Скупштине СФРЈ, њихових радних тела и заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ полази се од потребе обезбеђивања радника са стручним и другим квалитетима који су потребни за успешан вршење послова из делокруга служби Скупштине СФРЈ, водећи рачуна о њиховом националном саставу.

11. Службе Скупштине СФРЈ су дужне да унапређују свој рад, рационално и целисходно употребљавају техничку и другу опрему којом се користе у раду, усавршавају своју унутрашњу организацију, побољшавају начин свога рада и обезбеђују услове за стручно и друго потребно образовање и усавршавање радника уз рад и из рада и друге услове који се доприноси квалитетнијем, ефикаснијем и рационалнијем вршењу послова из делокруга служби Скупштине СФРЈ.